

6. KONGRES SZS ALTERNATIVA – 23.10.2025

Uvodni nagovor predsednika SZS Alternativa

Spoštovane delegatke in delegati 6. Kongresa Slovenske zveze sindikatov Alternativa, spoštovani člani predsedstva, spoštovani bivši predsednik naše sindikalne centrale, g. Silvo Berdajs,

dovolite da vas prav lepo pozdravim v tem čudovitem okolju Jamarskega doma v Dobu pri Domžalah. Ob sklicu našega zadnjega kongresa pred petimi leti namreč nismo imeli te možnosti, da bi sklic kongresa lahko gostili v taki obliki in v tako prijetnem okolju. Izrednost takratnih razmer, ki so bile povezane z zdravstveno krizo zaradi pandemije Covid 19, so nas pripeljale v situacijo, da smo morali takratni kongres organizirati na okrnjen način, brez vaše fizične navzočnosti.

Ne glede na to dejstvo je takratni kongres uspel in s tem začrtal pot delovanja naše zveze za obdobje od leta 2020 do danes. Obdobje zadnjih petih let je bilo vse prej kot enostavno. Turbolentnost razmer so narekovale različne krize. Začelo se je s krizo pandemije Covid 19 in posledičnim zapiranjem javnega življenja ter veliki težavami, ki so bile povzročene gospodarstvu, šolstvu in zdravstvu. Sledila je energetska kriza, ki se je odražala v visokih cenah elektrike in goriv. Prej omenjenima krizama je v začetku leta 2022 sledila varnostna kriza, ki jo je povzročila ukrajinska vojna in ki jo danes še najbolj manifestirajo zaveze, da moramo znatno okrepiti obrambne izdatke v državnem proračunu. In če k vsemu povedanemu dodam še krizo vodenja politike in krizo vodenja v marsikaterem izmed naših podjetij, potem si lahko le želim, da bi nas prihodnje obdobje nagradilo z manj premetavanji med različnimi kriznimi situacijami.

Seveda je bila posledično dinamika in vsebina predlaganih predpisov, ki nam jih je posredovala vsakokratna oblast, povezana s prej omenjenimi aktualnostmi tistega časa. V času pandemije smo se sindikati soočali z različnimi proti koronskimi predpisi, ki smo jih imenovali PKP-ji. Med te so se znali uvrstiti tudi kakšni podtaknjenci, kot se je naprimer zgodil pri PKP-ju št. 7, ki nam je skušal vsiliti t.i. prisilno upokojevanje. Vse sindikalne centrale smo se takrat poenotile v obsodbi tega ukrepa in se skupno podale na pot pravne presoje tega ukrepa na ustavnem sodišču. Ustavno sodišče je najprej zadržalo odločitev, kasneje, ob koncu leta 2021 pa odločilo da je ukrep neustaven in diskriminatoren. Iz tistega časa nam bo ostal v spominu tudi predlog zakona o demografskem skladu, ki je predvideval prenos vseh državnih podjetij na ta sklad in vprašljivo porabo akumuliranih sredstev iz državnega premoženja. Ker je bil predlagani zakon v več delih sporen mi je predsedstvo takrat podelilo mandat da skupaj z ostalimi centralami organiziramo referendum. Ker predlagani zakon kasneje ni zaključil parlamentarne poti, nameravane akcije ni bilo potrebno realizirati. Iz tistega obdobja velja spomniti tudi na problematiko poskusa zamrznitve že dogovorjenega dviga minimalne plače ob začetku 2021 za katero so se zelo potegovali delodajalci. Verjetno se lahko le skupni sindikalni grožnji z napovedjo opozorilne stavke zahvalimo, da takratna vlada ni sledila pobudam delodajalcev.

Slovenska zveza sindikatov Alternativa se je v minulem obdobju na ravni socialnega dialoga s predstavniki vlade in delodajalci izpostavila na številnih področjih delovanja. Iz priloženega kongresnega poročila o delu v obdobju 2020 - 2025 se da ugotoviti, da smo pokrivali zelo široko paleto aktivnosti. Še posebej smo se izpostavili na vsebinskih področjih upravljanja z državnim premoženjem, pokojninski zakonodaji, poklicnem pokojninskem zavarovanju, delovnopravni zakonodaji, pri pripravi pravilnika o poklicnih boleznih in na področjih pokrivanja problematike sektorjev, ki so zaradi podjetij v katerih delujemo posebej pomembni (promet, energetika).

V zvezi s tem bi posebej izpostavil zgolj nekatere najpomembnejše dosežke. Zagotovo bi se lani predlagana sprememba strategije upravljanja državnega premoženja, ki je omogočala prodajo deležev Pošte Slovenije, deležev Zavarovalnice Triglav in tržno zanimivih deležev odvisnih družb na Slovenskih železnicah zaključila bistveno drugače, v kolikor ne bi naša sindikalna centrala zagnala širšo sindikalno akcijo in na koncu pri finančnem ministru dogovorila umik spornih določb. K temu je zelo pomagala tudi odmevna medijska akcija naših kolegov v Sindikatu poštnih delavcev in Konferenci sindikatov zavarovalnice Triglav. Dokaz več, da smo skupaj sposobni doseči marsikaj. Brez nas bi se tudi težko realizirale potrebne korekcije prispevne stopnje poklicnega pokojninskega zavarovanja, kjer se nam poznajo izkušnje da omenjeno področje temeljito pokrivamo že več kot 15. let. Posledično smo tudi pri aktualni pokojninski reformi prevzeli sindikalno koordinacijo tega poglavja in v imenu sindikatov pred vladnimi in delodajalskimi pogajalci zastopali usklajena stališča vseh sindikatov. Vidne sledi smo pustili tudi pri delu ESSO SDH, ki sem ga vodil dva mandata. V zadnjem mandatu se to pozna predvsem pri našem vplivu pri oblikovanju Priporočil in pričakovanj SDH, ki mu morajo slediti vse družbe v državni lasti. V ta dokument so prvič uvrščene zaveze o spoštovanju kolektivnih pogodb, delovnopravne zakonodaje in zaveze o vodenje korektnega socialnega dialoga. Brez naših opozoril bi se, navajam zgolj en droben izsek, pri zadnji spremembi Uredbe o povračilu stroškov v zvezi z delom spregledalo, da je potrebno poleg ostalih zneskov dvigniti tudi znesek neobdavčljivega dela terenskega dodatka.

Polno angažirali smo se tudi na drugih področjih sprememb systemske zakonodaje kot so bila recimo usklajevanja ZDR-1, ZUTD, paketa zdravstvene zakonodaje in dolgotrajne oskrbe ... in tako vplivali na skupna izhodišča sindikalnih central, ter jih kasneje na Ekonomsko socialnem svetu oz. njegovih delovnih telesih tudi predstavljali oz. usklajevali.

Seveda si v okviru tega poročila posebno mesto zasluži usklajevanje pokojninske zakonodaje, ker ima za vso prebivalstvo izjemen pomen in ker se tudi po sprejemu zakona v parlamentu dogaja zbiranje podpisov za izvedbo referendumu. Sam sem se kot pogajalec v tem procesu maksimalno trudil, da je naše predsedstvo na začetku obravnavalo izhodišča te reforme, da smo sprotno obravnavali napredek v pogajalskem procesu, da sem prenesel naše pomisleke v pogajalski proces, najprej na ravni sindikalne pogajalske skupine in da sem prejel pred podpisom dogovora večinsko podporo predsedstva naše sindikalne centrale. Posledično je bilo seveda zame negativno presenečenje, da so k pobudi za zbiranje podpisov za izvedbo referendumu proti reformi vključeni tudi naši sindikati. Ne glede na našo neusklajenost pri tej reformi kljub temu ostajam na trdnem stališču, da je pokojninska reforma dober kompromis, ker sledi cilju zagotoviti dostojne pokojnine in ob tem ohraniti vzdržnost pokojninske blagajne.

V letošnjem letu smo se veliko angažirali tudi pri pripravi razpisa za projekt, ki ga je razpisalo ministrstvo za delo in ki je sofinanciran s sredstvi evropske unije. Gre za projekt krepitve kompetenc socialnih partnerjev s pomočjo katerega bomo realizirali različna usposabljanja za sindikalne zaupnike, pripravili priročnik iz delovnopravne zakonodaje, analizirali kolektivno dogovarjanje in pripravili digitalno platformo za namen boljšega medsebojnega komuniciranja. V zvezi s tem vas že danes vabim da se odzivate na usposabljanja, ki jih bomo v prihodnjih dveh letih organizirali. Za projekt ki traja od 1. avgusta 2025 do 31. januarja 2028 bomo lahko črpali sredstva do višine 208 tisoč evrov, projekt pa nam omogoča zaposliti tudi dve osebi na projektu.

Kar se tiče sodelovanja z ostalimi sindikalnimi centralami, velja omeniti, da poteka sodelovanje na tej ravni korektno. Če sem lahko pri tem še bolj določen, potem lahko ugotovim, da najdem največ skupnih točk sodelovanja s kolegi iz sindikata Pergam. Več težav se pojavi na ravni medsindikalnega sodelovanja v posameznih podjetjih, kjer posamezni predsedniki sindikatov zelo težko najdete skupen jezik z drugim hišnim sindikatom. Čeprav se znamo sindikalne centrale poenotiti v našem odzivu in pripravi skupnih pripomb ob spremembah ključne systemske zakonodaje pa se kljub temu to vedno ne zgodi. Ko smo obravnavali spremembe dohodninske zakonodaje je bila naša centrala edina, ki ni soglašala z rešitvijo da se ukine postopen dvig splošne dohodninske olajšave. Navedeno stališče smo zastopali tako v delovni skupini, na ESS-ju kot tudi na sestanku pri predsedniku vlade. Navedeno bi danes, namesto 5200 eur pomenilo 7500 eur splošne dohodninske olajšave kar bi delavci občutili v višjih neto plačah. Naša sindikalna centrala se v letu 2021 tudi ni pridružila bojkotu delovanja Ekonomsko socialnega sveta, ki ga je podprla večina sindikalnih central. Čeprav so bili razlogi za tako dejanje tehtni, se nam ni zdelo primerno da bi v času pandemije in izredno zaostrenih razmer obstruirali delo ESS.

SZS-Alternativa tudi po 26. letih svojega delovanja ohranja in krepi status sindikalne zveze akcijsko in kadrovske moči sindikatov, ki pretežno združuje sindikate prometnega in energetskega sektorja v podjetjih z delnim ali večinskimi lastništvom države. Poleg tega smo se v zadnjem obdobju okrepili še na področju zavarovalniške dejavnosti in dejavnosti cestnega tovornega prometa. V zvezi s tem sem izjemno vesel dejstva, da sta se nam v minulem obdobju pridružila še Konferenca sindikatov zavarovalništva Slovenije in Neodvisni sindikat delavcev Slovenije.

Vsaka sindikalna centrala je v očeh svojega članstva in v očeh partnerjev in sogovornikov na strani države vredna toliko, koliko ima v svoji sredi močne sindikate, ki so članstvu sposobni zagotoviti kvaliteten servis varovanja in krepitve delavskih pravic. V zvezi s tem sem ponosen na delo vseh naših sindikatov, ki delujemo v podjetjih; Slovenske železnice, Luka Koper, Dars, Pošta Slovenije, Premogovnik Velenje, Zavarovalnica Triglav, Nomago in številnih podjetjih cestnega tovornega prometa. V kar nekaj od teh podjetjih imajo naši sindikati vodilno vlogo delavskega predstavnika zaposlenih v podjetju ob tem pa ohranjamo tudi visoko stopnjo sindikaliziranosti zaposlenih. Poleg tega imamo v prenekaterem od teh podjetij oz. v njihovih odvisnih družbah svoje predstavnike v organih nadzora oz. upravljanja podjetij. Da imamo sindikate z močnimi predsedniki se žal kaže tudi na način, da jih skušajo vodstva podjetij odstraniti. V letu 2022 je to na svoji koži občutil kolega Asmir Bečarević, predsednik sindikata SDRES, ki mu je bila na podlagi insceniranih krivdnih razlogov odpovedana pogodba v Premogovniku Velenje. Da je bila odpoved nezakonita je lani ugotovilo tudi prvostopenjsko sodišče v Celju. Danes se s podobnimi pritiski sooča kolega Saša Gržinič iz Sindikata poštnih delavcev Slovenije. Čeprav smo ob zadnjih spremembah ZDR-1 z določbami o zadržanju učinkovanja odpovedi pogodbe predstavniku

Projekt sofinancirata Republika Slovenija Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Evropska unija iz ESS+. Projekt se sofinancira iz PEKP 2021–2027, cilja politike 4 »Bolj socialna in vključujoča Evropa za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic«, prednostne naloge 6 »Znanja in spretnosti ter odzivni trg dela«, specifičnega cilja ESO4.4 »Spodbujanje prilagajanja delavcev, podjetij in podjetnikov na spremembe, aktivnega in zdravega staranja ter zdravega in dobro prilagojenega delovnega okolja, ki obravnava tveganje za zdravje (ESS+)».

delavcev nekoliko izboljšali pravno varnost sindikalistov pa očitno to ne odtehta v tej meri, da bi vodstva podjetij odvrnilo od poskusov obglavljanja delavskih predstavnikov. Na tem področju nas očitno čaka še veliko dela.

Kljub vsem plusom in minusom delovanja preteklega obdobja gojim prepričanje, da smo na podlagi opravljenega dela izpolnili pričakovanja. Seveda je ob tem mogoče podati oceno, da bi se dalo v tem obdobju storiti tudi več in bolje. Gotovo! V kolikor bi bilo več pripravljenosti za delo na nivoju sindikalne centrale, bi bilo tudi več rezultatov. Ampak naša realnost, ki nas vse v polni meri okupira s hkratnim delom v naših matičnih sindikatih, nas na tem področju omejuje da bi lahko naredili še več. Ne glede na to sem hvaležen vsem članom naše sindikalne centrale za pomoč in podporo pri naših aktivnostih. Še posebej se zahvaljujem vsem predsednikom sindikatov, mojemu namestniku v Ekonomsko socialnem svetu Bojanu Goljevščku in seveda moji desni roki, sekretarju Leonu Didiču, brez katerega bi si težko predstavljal vodenje naše sindikalne centrale. Poleg tega sem neizmerno hvaležen Sindikatu strojevodij Slovenije da naši sindikalni centrali omogoča zadostno kadrovsko in administrativno tehnično podporo za naše nemoteno delovanje.

Spoštovani delegati 6. rednega Kongresa SZS Alternativa!

Slovenske zveza sindikatov Alternativa se je pozicionirala kot stabilna sindikalna centrala, ki še zmeraj raste, zastopa jasna stališča in je sposobna s sindikalnimi akcijami uresničevati cilje svojega programa. Na tej podlagi verjamem, da bomo tudi v prihodnjem mandatnem obdobju sposobni uresničevati naš skupen program za ohranitev oz. izboljšanje delovnopravnega položaja zaposlenih, ki jih zastopamo in biti hkrati v pomoč našim sindikatom pri doseganju njihovih ciljev na ravni socialnega dialoga tako v podjetjih kot tudi v državi.

Hvala za pozornost in sindikalni pozdrav!

Ljubljana, 23. 10.2025

Predsednik SZS Alternativa

Zdenko Lorber